

SOME ASPECTS OF THE COOPERATION BETWEEN INTERNAL AFFAIRS BODIES AND NATIONAL GUARD UNITS IN ENSURING PUBLIC ORDER AND SECURITY

Aziz Abralovich Sultanov

Researcher

the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan

E-mail: saa983315088@gmail.com

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: public order maintenance, public safety assurance, internal affairs bodies, National Guard bodies, patrol, post, patrol service, cooperation.

Received: 30.05.25

Accepted: 01.06.25

Published: 03.06.25

Abstract: The article provides a scientific analysis of the legal and organizational foundations of cooperation between the National Guard units and internal affairs bodies in maintaining public order and ensuring public safety. The study presents proposals and recommendations for improving the sector both theoretically and practically. Furthermore, the results of the ongoing reforms in this field are analyzed, and opinions are expressed regarding their role in society.

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИНИНГ ЖАМОАТ ТАРТИБИНИ САҚЛАШ ВА ХАВФСИЗЛИНИ ТАЪМИНЛАШДА МИЛЛИЙ ГВАРДИЯ БЎЛИНМАЛАРИ БИЛАН ҲАМКОРЛИГИНИНГ АЙРИМ ЖИҲАТЛАРИ

Азиз Абдалович Султанов

Академияси тадқиқотчиси

Ўзбекистон Республикаси ИИБ

E-mail: saa983315088@gmail.com

Тошкент, Ўзбекистон

МАҚОЛА ҲАҚИДА

Калит сўзлар: жамоат тартибини сақлаш, жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ички ишлар органлари, Миллий гвардия органлари, патруль, пост, патруллик хизмати, ҳамкорлик.

Аннотация: Мақолада жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлини таъминлашда миллий гвардия бўлинмалари ҳамда ички ишлар органлари ўзаро ҳамкорлигининг ҳуқуқий ва ташкилий асослари илмий таҳлил қилиб, соҳани назарий ва амалий жиҳатдан

такомиллаштириш бўйича таклиф ва тавсиялар берилган. Шунингдек, ушбу соҳада амалга оширилаётган ислохотларнинг натижалари илмий таҳлил қилиниб, унинг жамият ҳаётида тутган ўрни бўйича фикр ва мулоҳазалар билдириб ўтилган.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ СОТРУДНИЧЕСТВА ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ С ПОДРАЗДЕЛЕНИЯМИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА И БЕЗОПАСНОСТИ

Азиз Абралович Султанов

Исследователь

Академии Министерства внутренних дел Республики Узбекистан

E-mail: saa983315088@gmail.com

Тошкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: обеспечение общественного порядка, обеспечение общественной безопасности, органы внутренних дел, органы Национальной гвардии, патруль, пост, патрульная служба, взаимодействие.

Аннотация: В статье проводится научный анализ правовых и организационных основ взаимодействия подразделений Национальной гвардии и органов внутренних дел в обеспечении общественного порядка и общественной безопасности. Представлены предложения и рекомендации по совершенствованию данной сферы с теоретической и практической точек зрения. Также проанализированы результаты проводимых реформ в данной области, выражены мнения и суждения о её роли в жизни общества.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар доирасида аҳолининг тинч ва осойишта ҳаётини таъминлаш ҳамда жамиятимизда қонунга итоаткорлик ва жамоат хавфсизлиги маданиятини шакллантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Жумладан, жамоат хавфсизлигини таъминлаш йўналишидаги ишларни «Халқ манфаатларига хизмат қилиш» тамойили асосида ташкил этишнинг мутлақо янги механизм ва тартиблари жорий этилиб, давлат органларининг жамоатчилик тузилмалари билан ўзаро мақсадли ҳамкорлиги йўлга қўйилди.

Шу билан бирга, жаҳонда кучайиб бораётган турли хавф-хатар ва зиддиятлар, эл-юрт тинчлиги ва осойишталигига таҳдидлар, пандемия, табиий ва техноген офатлар масъул

давлат тузилмаларига ўз фаолиятини «Барча саъй-ҳаракатлар инсон қадри учун» деган устувор ғоя асосида янада такомиллаштириш вазифасини юкламоқда [2].

Шу сабабли, Президентимизнинг ташаббуси ва раҳбарлиги остида сўнгги йилларда қабул қилинган қонун ҳужжатлари асосида ички ишлар ва Миллий гвардия органларининг жамоат тартибини сақлаш ва ҳавфсизлигини таъминлаш фаолиятини такомиллаштиришга қаратилган салмоқли ишлар амалга оширилди. Жумладан, иш услубларини, аҳолига хизмат кўрсатиш масалаларини, ҳамкорлик механизмларини, рақамли технологияларни жорий этиш даражасини ва шахсий таркиб билан маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш чораларини кучайтириш бу борадаги тизимли ишларнинг муҳим йўналишларидан бири бўлди. Шунингдек, ҳудудларда жиноятчилик аҳволидан келиб чиқиб, ҳар бир туман, шаҳар ва маҳаллаларни тоифаларга ажратиш ҳамда ҳокимликлар, секторлар ва жамоатчилик билан ҳамкорликда «жиноят ўчоқлари»ни бартараф этиш учун барча зарур куч ва воситаларни жалб қилиш белгиланди [3].

Бир сўз билан айтганда, ушбу соҳада илмий тадқиқот олиб борган ҳуқуқшунос олимлар тўғри таъкидлаганларидек, ички ишлар органлари билан Миллий гвардия фаолиятида амалга оширилаётган ислоҳотлар ҳуқуқ тартиботни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, жамоат тартибини сақлаш ва жамоат ҳавфсизлигини таъминлаш фаолиятининг самарадорлигини оширишга қаратилган [5; 57-6].

Маълумки, ҳар қандай давлат органи бошқа тузилмалар билан ҳамкорликни ташкил қилмасдан туриб, ички имкониятлари доирасида ўз фаолиятининг самарадорлигини таъминлай олмайди. Жумладан, ички ишлар органлари ҳам ўз зиммасига юклатилган вазифаларни амалга оширишда таркибий тизимга кирувчи тармоқ хизматлари, бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари, давлат ва жамоат ташкилотлари билан ўзаро ҳамкорлик қилади [6; 114-6].

Маълумки, жамоат ҳавфсизлигини самарали таъминлашнинг асосий шартларидан бири, ушбу фаолиятга жалб этилган барча турдаги куч ва воситалар, бошқа давлат органлари ҳамда жамоатчиликнинг ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш ҳисобланади [7; 21-6].

Бизга маълумки, бугунги кунда ички ишлар ва Миллий гвардия органларининг ўзаро ҳамкорлиги қонун ҳужжатларида мустаҳкамланган. Хусусан, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда, ички ишлар органлари ўз фаолиятини очик ва шаффоф тарзда, давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, бошқа ташкилотлар ва фуқаролар, шунингдек оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорликда амалга ошириши [1] шунингдек, Миллий гвардия ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришда давлат

органлари ва бошқа ташкилотлар, фуқаролик жамияти институтлари ҳамда фуқаролар билан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳамкорлик қилиши белгиланган [2].

Ўзбекистон Республикасининг «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги ва «Миллий гвардияси тўғрисида»ги қонунлари бу борада муҳим ҳуқуқий асос бўлиб ҳисобланади. Ушбу қонун асосида қабул қилинган қонун ости ҳужжатларда яъни Президент фармон, қарор ва фармойиш, Вазирлар Маҳкамасининг қарори ҳамда идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва қўшма қарорларда ички ишлар ва Миллий гвардия органлари ўзаро ҳамкорлигининг ташкилий асослари белгиланган. Хусусан, Ўзбекистон Республикасининг «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги қонун ва 2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5005 сон (2017 йил 10 апрель) фармони жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини ҳуқуқий тартибга соладиган муҳим ҳужжатдир. Фармонда жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш субъектларининг вазифалари, функциялари ва жавобгарлигини аниқ чегаралаш, такрорланувчи ва долзарблигини йўқотган ваколатларни чиқариб ташлаш, бўлинмаларнинг тезкорлиги ва самарадорлигини таъминловчи моддий-техник таъминоти даражасини мустаҳкамлаш, замонавий илмий-техник воситалар ва ахборот-коммуникация технологиялари, шу жумладан давлат хизматлари сифатини яхшилаш назарда тутилди.

Мазкур фармон ижроси доирасида қабул қилинган ички ишлар ва Миллий гвардия органларининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини ҳуқуқий тартибга солишда асосий ўрин тутадиган қуйидаги муҳим ҳужжатлар – Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Тошкент шаҳрида жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашишнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш тўғрисида»ги ПҚ-3528-сон (2018 йил 14 февраль), «Тошкент шаҳрида жамоат тартибини таъминлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш самарадорлигини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-3786-сон (2018 йил 19 июнь) ва «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш самарадорлигини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-4075-сон (2018 йил 24 декабрь) қарорлари мамлакатимиз пойтахти – Тошкент шаҳрида ички ишлар органларининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш

бўлинмалари фаолиятини самарали ташкил этиш, улар фаолиятига илғор иш усуллари ва замонавий технологияларни кенг жорий этишда муҳим аҳамият касб этди.

Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПҚ-3528-сон (2018 йил 14 февраль) қарори билан Тошкент шаҳрида қайта ташкил этилган ички ишлар бўлимлари зиммасига секторлар ҳудудларида жамоат тартибини сақлашни амалга ошириш учун жавобгарлик юклатилиб, уларнинг раҳбарларига ҳудудга бириктирилган патруль-пост хизмати нарядларининг кундалик дислокациясини белгилаш ҳуқуқи берилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПҚ-3786-сон (2018 йил 19 июнь) қарори асосида Тошкент шаҳрида жамоат тартибини таъминлашнинг янги тизимини назарда тутадиган «Хавфсиз пойтахт» концепцияси жорий этилиб, соат 16:00 дан 8:00 га қадар вақт оралиғида ички ишлар органлари, Миллий гвардия саф бўлинмалари жамоат тартибини таъминлаш кучларининг камида 70 фоизини, шунингдек, жамоатчилик вакиллари жалб қилиш орқали туну кун уч сменали патруль режими йўлга қўйилди. Шунингдек, қарор билан: патруллик қилиш учун бириктирилган ҳудудда жамоат тартибини бузиш ҳолатлари мавжуд эмаслиги, уларнинг ўз вақтида олди олиниши ва уларга чек қўйилиши сутканинг кечки ва тунги вақтида хизмат олиб бораётган жамоат тартибини таъминлаш кучлари фаолиятини баҳолашнинг энг муҳим мезонлари ҳисобланиши белгиланди; концепцияни амалга ошириш доирасида жамоат тартибини таъминлаш кучларини мувофиқлаштириш ва алоқа мобил марказларининг фаолият юритиши амалиёти жорий этилди ва улар ички ишлар бўлимлари хизмат кўрсатиш ҳудудларига бириктирилди; Тошкент шаҳрининг ҳар бир маҳалласида «Фидокор ёшлар» жамоатчилик патруль гуруҳлари ташкил этилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Тошкент вилоятида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари куч ва воситаларини бошқаришнинг сифат жиҳатдан янги тизимини жорий этиш тўғрисида»ги ПҚ-4343-сон (2019 йил 29 май) қарори Тошкент вилоятида жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашишнинг сифат жиҳатдан янги босқичига ўтиш, шунингдек, ички ишлар ва Миллий гвардия органлари жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш бўлинмаларининг куч ва воситаларини назорат қилиш ва бошқаришнинг самарали тизимини жорий этишда муҳим аҳамият касб этди. Хусусан, мазкур қарорга мувофиқ, Тошкент вилояти ички ишлар органлари жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш бўлинмалари кундалик хизмат ўташлари бевосита минтақалар бўйича тақсимланади; минтақавий ҳудудлар раҳбарларига патруль-пост хизмати нарядларининг кундалик жойлашувини белгилаш ҳуқуқи берилди; Тошкент вилояти туман (шаҳар)ларида Миллий гвардия ва ички ишлар

органларининг жамоат тартибини таъминлаш кучлари таркибида биргаликда патруллик хизматини ўташ тартиби жорий қилинди.

Мамлакатимизда тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш мақсадида давлат, жамият ва шахс хавфсизлигини таъминлаш тизимида кенг қўламли демократик ислохотлар изчил давом эттирилмоқда. Хусусан, жамоат хавфсизлигини таъминлаш, жиноятчиликка қарши курашиш ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг яхлит тизимини шакллантириш, ички ишлар органларининг энг қуйи бўғинидан республика даражасигача самарали фаолиятини йўлга қўйиш ва замонавий иш услубларини жорий этиш орқали мамлакатимизда ҳуқуқ-тартибот ва қонунийликни мустаҳкамлаш, аҳолининг тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-6196-сон (2021 йил 26 март) фармони қабул қилинди.

Фармонга биноан ички ишлар органларининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини ташкил этишнинг мутлақо янги механизмлари сифатида қуйидагилар белгиланди:

биринчидан, ички ишлар органларининг таянч пунктлари негизида маҳалла ҳуқуқ-тартибот масканлари босқичма-босқич ташкил этилиши белгиланди. Унга мувофиқ, маҳалла ҳуқуқ-тартибот маскани ҳудуддаги жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашишнинг асосий қуйи бўғини ҳисобланиб, унинг негизида ички ишлар органларининг тегишли соҳавий хизматлари, Миллий гвардия ва бошқа давлат органларининг мувофиқлаштирилган фаолиятини ҳамда жамоат хавфсизлигини таъминлаш ишларини тизимли ташкил этиш ва мувофиқлаштириш вазифаси профилактика инспекторига юклатилди;

иккинчидан, ушбу Фармон билан ички ишлар органлари тизимини янада такомиллаштириш бўйича «йўл харитаси» тасдиқланди. Унга мувофиқ қуйидагиларни назарда тутувчи жамоат хавфсизлигини таъминлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш белгиланди: Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш; патруль-пост ва йўл-патруль хизматлари, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва пробация хизматлари бўлинмаларининг ўзаро ҳамкорликда ишлаши бўйича янги механизмларни белгилаш; Миллий гвардия бўлинмаларининг жамоат тартибини сақлаш тизимидаги ваколатлари ва шахсий жавобгарлигини белгилаш; пробация назоратидаги шахсларнинг хулқ-атворини кунлик назорат қилишда профилактика инспекторлари билан

хамкорлик механизмларини жорий этган ҳолда пробация бўлинмаларининг фаолияти самарадорлигини ошириш.

Жамоат хавфсизлигини таъминлаш бўйича ўрнатилаётган янги механизмларнинг самарали амалга оширилишини таъминлашда ички ишлар органларининг роли ва масъулиятини янада ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-5050-сон (2021 йил 2 апрель) қарори қабул қилинди.

Қарорга мувофиқ, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш борасидаги фаолиятини самарали ташкил этиш мақсадида қуйидагиларни назарда тутувчи янги бошқарув тизими жорий этилди: биринчидан, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида жамоат хавфсизлигини таъминлаш ушбу ҳудудлардаги ички ишлар ва бошқа ваколатли органларнинг мавжуд куч ва воситаларини ягона «пойтахт минтақаси» тамойили асосида сафарбар қилган ҳолда ҳамкорликда амалга оширилиши белгиланди; иккинчидан, жамоат тартибини оммавий бузиш билан боғлиқ ҳолатлар юзага келганда пойтахтдаги барча ички ишлар органлари фаолиятини, шунингдек, жамоат хавфсизлигини таъминлаш бўйича ваколатли давлат органлари ва жамоат тузилмалари куч ва воситаларининг ягона тезкор бошқаруви Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига, умумий бошқаруви ички ишлар вазири зиммасига юклатилди.

Ягона «пойтахт минтақаси» тамойили асосида ишларни самарали ташкил этиш мақсадида Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари бошлиқларининг ҳамраислигида Жамоат хавфсизлигини таъминлаш масалалари бўйича мувофиқлаштирувчи кенгаш ташкил этилди. Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти Миллий гвардия бошқармаларининг бошлиқлари мазкур Кенгаш раисининг ўринбосарлари ҳисобланди. Кенгаш йиғилишлари ҳар ойда камида бир маротаба ўтказилиши ҳамда унда пойтахт минтақасида криминоген ва ижтимоий вазиятни таҳлил қилиш натижасида аниқланган муаммоларни ўзаро ҳамкорликда ҳал этиш бўйича манзилли чоралар аниқланиши белгиланди.

Шу билан бирга, Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси ҳузурида Ягона тезкор бошқарув маркази ташкил этилиб, унга қуйидагилар асосий вазифалари этиб белгиланди: биринчидан, пойтахт ҳудудида криминоген ва ижтимоий вазиятни узлуксиз мониторинг қилиш, жамоат хавфсизлигини таъминлашга жалб этилган ички ишлар органлари, Миллий гвардия, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги ва Тошкент шаҳар ҳокимлигининг тегишли куч

ва воситаларини бошқариш; иккинчидан, жиноятлар, ҳодисалар ва ғавқулодда ҳолатлар ҳақидаги хабарларга тезкорлик билан муносабат билдириш, жамоат тартибини оммавий бузиш билан боғлиқ ҳолатлар юзага келганда ваколатли идораларнинг ҳаракатларини марказлашган ҳолда мувофиқлаштириш.

Мамлакатимизнинг тинчлиги ва осойишталигига бўлган ҳар қандай таҳдидларнинг олдини олиш, жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш соҳасида юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш тизимини илғор халқаро стандартлар асосида ташкил этиш, шунингдек, замон талабларидан келиб чиқиб, ушбу соҳадаги бўлинмаларининг кадрлар салоҳиятини ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасида профессионал кадрларни тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-5077-сон (2021 йил 15 апрель) қарори қабул қилинди. Қарорга мувофиқ Миллий гвардия Ҳарбий-техник институти Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети этиб қайта ташкил этилди.

Университетда Ички ишлар вазирлиги учун – жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасининг тегишинча жамоат тартибини сақлаш, йўл ҳаракати хавфсизлиги ва паспорт тизими талабларини амалга ошириш йўналишларида малакали кадрларни мақсадли тайёрлаш йўлга қўйилди. Шунингдек, жамоат хавфсизлигини таъминлаш бўйича фаолиятни самарали ташкил этишга қодир бўлган малакали мутахассисларни тегишли ихтисослик ва ҳуқуқшунослик йўналишлари бўйича чуқурлаштирилган ҳолда ўқитиш ҳамда уларни жанговар ва жисмоний тайёргарликдан ўтказиш орқали мақсадли тайёрлаш Университетнинг асосий фаолият йўналишлари этиб белгиланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартдаги «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-6196-сон Фармонида мувофиқ, шунингдек, мамлакатимизда жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимини янада ривожлантириш ҳамда ушбу соҳадаги давлат сиёсатининг истиқболли йўналишларини белгилаш мақсадида, яна бир муҳим ҳужжат, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2021 йил 29 ноябрь) ПФ-27-сон фармони қабул қилинди.

Фармонга мувофиқ, қуйидагилар белгиланди. Хусусан,

биринчидан, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар марказлари ва Тошкент шаҳрида оммавий тадбирларни ўтказишда ҳамда истироҳат боғлари, хиёбонлар ва

бозорларда жамоат тартибини сақлашни ташкил этиш бевосита Миллий гвардия бўлинмалари томонидан амалга оширилиши белгиланди;

иккинчидан, жамоат тартибини сақлаш соҳасида содир этиладиган маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш ваколати ички ишлар органлари билан бир қаторда Миллий гвардияга берилиши бўйича вазифалар белгиланди;

учинчидан, Ички ишлар вазирлиги, Миллий гвардия жамоат хавфсизлигини таъминловчи субъектлар сифатида мустаҳкамланди ва уларнинг аниқ ваколат доиралари белгиланди.

Мазкур фармон асосида тасдиқланган «2022 – 2025 йилларда Ўзбекистон Республикасида жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимини ривожлантириш стратегияси»га мувофиқ, қуйидаги вазифалар белгиланди,

биринчидан, гуруҳий қонунбузарликлар ва оммавий тартибсизликларни бартараф этиш вақтида Миллий гвардия ва ички ишлар органлари томонидан фойдаланиладиган махсус техник воситаларни, шунингдек, тезкор ахборот алмашиш, қуйи тизимдаги бўлинмаларни оқилона бошқариш ва фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш механизмларини такомиллаштириш;

иккинчидан, «Жиноят ўчоқлари» ҳисобланган ҳудудларда тунги вақтда ички ишлар органлари ва Миллий гвардия бўлинмаларининг ҳарбий хизматчилари ва ходимларидан иборат автопатруль, отлик ва пиёда патрулларнинг узлуксиз фаолиятини йўлга қўйиш, уларнинг ваколат доирасини белгилаш ва функционал мажбуриятларини тасдиқлаш;

учинчидан, Миллий гвардия ва ички ишлар органлари жамоат тартибини сақлашга масъул бўлинмаларининг ҳуқуқбузарликларни аниқлаш ва маъмурий жазо чораларини қўллаш ваколатини кенгайтириш;

тўртинчидан, Миллий гвардия ва ички ишлар органларининг жамоат тартибини сақлаш бўлинмалари ҳамда «Фидокор ёшлар» жамоатчилик патруль гуруҳлари фаолиятини мувофиқлаштиришнинг самарали механизмларини йўлга қўйиш;

бешинчидан, Миллий гвардия ва ички ишлар органларидан жамоат тартибини сақлашга жалб қилинган бўлинмаларнинг ахборот тизимлари (пробациянинг марказлашган электрон тизими, йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг ягона автоматлаштирилган ахборот-таҳлил тизими) базасида «E-jamoat havfsizligi» ягона автоматлаштирилган ахборот тизимини ишлаб чиқиш ва амалиётга тўлиқ татбиқ этиш.

Ички ишлар ва Миллий гвардия органларининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги ўзаро ҳамкорлигини ташкил этиш масалалари

кўрилатганда, аввало ўрганилатган объектда ўзаро ҳамкорлик тушунчасига таъриф бериб ўтиш мақсадга мувофиқдир.

Жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлашдаги ўзаро ҳамкорлик – ушбу фаолият билан шуғулланувчи субъектларнинг қонун ва қонун ости норматив-ҳуқуқий ҳужжатларига асосланиб, ўзаро келишилган ҳолда фаолиятнинг шакл ва усуллари, хизмат ваколатларидан самарали фойдаланиши бўлиб [8; 38-б], бунда икки ёки ундан ортиқ хизмат, яъни бошқарувнинг бир-бирига бўйсунмаган алоҳида иштирокчилари ўз ҳаракатларини ўзаро келишиб бажаришади [9; 104-б]. Криминолог З.С. Зарипов айтганидек, ҳамкорликни ташкил қилишга ички ишлар органлари тизимидаги меҳнат тақсимоли, таркибий бўлинмалар ўртасида вазифалар ва мажбуриятларнинг тақсимланиши каби масалаларни қамраб олган мақсаднинг вужудга келиши сифатида ҳам қараш мумкин. Ўзаро ҳамкорликнинг мақсади бошқарув тизими олдида турган умумий вазифаларни ҳал этишда куч ва воситаларни тўғри тақсимлашни англатади [10; 57-б].

Бу борада тадқиқот олиб борган ҳуқуқшунос олимнинг давлат органлари ва муассасалари, жамоатчилик тузилмалари билан ҳамкорликда амалга ошириладиган вазифалар қўшма қарорлар, режалар, кўрсатмалар ва йўриқномаларга мувофиқ амалга оширилади деган фикрига қўшилиш мумкин [11; 76-б].

Тадқиқотлар шуни кўрсатмоқдаки, ички ишлар ва Миллий гвардия органларининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги ўзаро ҳамкорликни самарали ташкил этилиши, биринчидан, ушбу ҳамкорликнинг ҳуқуқий тартибга солинганлигига; иккинчидан, ўзаро ҳамкорликнинг асосий йўналишлари, усул ва шакллари, куч ва воситаларининг аниқ белгилаб олинганлиги, шунингдек ҳамкорликнинг функционал ваколатлар доираси билан аниқ чегараланганлигига; учинчидан, ҳамкорликнинг муҳим шarti бўлган ахборот муҳитининг яратилганлигига; тўртинчидан, ҳамкорликнинг биргаликда режалаштирилиши, режаларнинг амалдаги ижроси самарали таъминланиши ва иш натижаларининг биргаликда таҳлил қилиб борилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Хулоса сифатида шуни таъкидлаш жоизки, ички ишлар ва Миллий гвардия органларининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги ўзаро ҳамкорлигининг ҳуқуқий ва ташкилий-тактик асосларини такомиллаштириш жамоат тартиби ва фуқаролар хавфсизлигига қарши қаратилган ғайриижтимоий хатти-ҳаракатларни аниқлаш, уларнинг олдини олиш ва бартараф этиш бўйича чора-тадбирлар кўриш каби фаолиятларини самарали ташкил қилиш учун имкон беради.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикасининг ички ишлар органлари тўғрисидаги қонуни // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, – 2017. – № 37. – 978-м.
2. Ўзбекистон Республикасининг миллий гвардияси тўғрисидаги қонуни // Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 19.11.2020 й., 03/20/647/1569-сон.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартдаги «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-6196-сонли фармони // Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 26.03.2021 й., 06/21/6196/0240-сон.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2021 йил 29 ноябрь) ПФ-27-сон фармони // Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 01.12.2021 й., 06/21/27/1116-сон
5. Селиманова С.М., Худойбердиев А.А. Ички ишлар органлари миллий гвардия бўлинмалари билан ҳамкорликда оммавий тадбирлар ўтказиш вақтида жамоат тартибини сақлашнинг асосий йўналишлари // «Судебно-правовые реформы: национальный и зарубежный опыт»: материалы международной научно-практической конференции (30 сентября 2021 года). – Т.: Университет общественной безопасности Республики Узбекистан, 2021. – С. 57.
6. Зиёдуллаев М.З. Милиция таянч пунктларининг жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини бошқаришни такомиллаштириш. Юрид. фан. номзоди. Дис.-Т., 2008. – Б. 114.
7. Шарипов С.С. Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги ҳамкорлигини такомиллаштиришнинг айрим жиҳатлари // Journal of Law Research. 2022, 7 vol., issue 11, P 21.
8. Афанасьев В. А. Организация работы участкового инспектора милиции. – М., 1990. – С. 38.
9. Пулатов Ю. С., Исмаилов И. У., Курбонов А. Ички ишлар органларида бошқарув асослари. – Т., 2005. – Б. 104.
10. Зарипов З. С. Профилактическая функция следственных подразделений органов внутренних дел. – Т., 1980. – С. 57.
11. Шарипов С.С. Ички ишлар органлари патруль-пост хизмати саф бўлинмаларининг фаолиятини бошқаришни такомиллаштириш. Юридик фанлар бўйича фалсафа доктори

(Doctor of Philosophy) илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация.// – Т. – 2020. – Б. 76.